



REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana
t: 01 478 95 30, f: 01 478 98 77, e: ps-sds@dz-rs.si, www.dz-rs.si



Ljubljana, 29. oktober 2024

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
ODBOR ZA KULTURO
Sara Žibrat, predsednica

ZADEVA: ZAHTEVA ZA SKLIC NUJNE SEJE ODBORA ZA KULTURO

V Poslanski skupini SDS zahtevamo, da se na podlagi drugega odstavka 48. člena v povezavi z 32. členom Poslovnika državnega zbora skliče nujna seja Odbora za kulturo z obravnavo naslednje točke:

»Stanje na »depolitizirani« RTV Slovenija«

I. Obrazložitev

Volivci in volivke so na referendumu novembra 2022 podprli novelo Zakona o Radioteleviziji Slovenija. Ta je bil posledica obljubljenega »depolitizacije« javnega zavoda po nastopu vlade dr. Roberta Goloba, ki se je z vsemi silami zavzela za poseg v uredniško politiko javnega zavoda pod pretvezo »čiščenja janšizma« in zato poleti 2022 ekspresno sprejela novelo Zakona o Radioteleviziji Slovenija.

Kaj so bili argumenti, ki so prepričali volivce na referendumu? Vodilni iz vladne koalicije dr. Roberta Goloba so jih takrat na volišča vabili s sledečimi argumenti:

- »Tako bomo končno osvobodili RTV kadrov stranke SDS ... Če izgubimo, bo RTV uničen, v domovih za starejše bo kaos.« (predsednik vlade dr. Robert Golob)
- »ZA to, da RTV postane javni servis brez politike in bo res servis v rokah ljudi in novinarjev ter urednikov. To je temelj demokratične družbe.« (ministrica Tanja Fajon)

Kakšni pa so bili odzivi vladajočih po referendumu? Predsednik vlade dr. Robert Golob je dejal: »Spremembe na RTV ne bo čez noč. Pričakujem, da bomo čez dva meseca zopet imeli javno RTV, ki so jo volivci danes osvobodili politike. In bodo novinarji in ostali zaposleni lahko opravljali svoje poslanstvo transparentnega in objektivnega informiranja javnosti.«

Predsednica DZ Urška Klakočar Zupančič pa je dejala, da so veseli, ker bodo javno RTV »rešili iz strankarskega, političnega primeža, v katerem se je znašla«.

Leto dni po referendumu je predsednik vlade dr. Robert Golob v Odmevih voditeljico in novinarko Tanko Starič ponovno spomnil na skupni cilj: »In če kdo ve, veste to vi. Tudi na RTV smo se zavezali vsi skupaj, da ga bomo očistili janšizma. In jaz vem, da vi natančno veste, kaj to pomeni.«

Kakšno pa je danes, skoraj natanko dve leti po omenjenem referendumu, stanje na našem največjem javnem mediju, ki ga obvezno financiramo vsi davkoplačevalci? Kot prvo: še vedno ne vemo, ali je omenjeni Zakon o Radioteleviziji Slovenija sploh ustaven ali ne. Več vodilnih na RTV Slovenija s prvopodpisanim predsednikom programskega sveta zavoda Petrom Gregorčičem je namreč na Ustavno sodišče Republike Slovenije vložilo pobudo za oceno ustavnosti več členov zakona. Ustavno sodišče Republike Slovenije je pobudo, ki so jo predlagatelji vložili hkrati s predlogom za začasno zadržanje, obravnavalo na desetih nejavnih sejah, na katerih so ustavni sodniki obravnavali več različnih osnutkov vsebinskih odločitev. A odločitve po skoraj dveh letih še vedno ni.

V času odločanja Ustavnega sodišča Republike Slovenije o sporni noveli smo bili priča še eni kontroverznosti. Ustavno sodišče Republike Slovenije je nepričakovano obiskala evropska komisarka Vera Jourova in se sestala s predsednikom sodišča Matejem Accettom, kar so mnogi videli in razumeli kot pritisk na neodvisno delo sodišča. Še vedno tudi ni razkrita celotna vsebina pogovora med predsednikom ustavnega sodišča in evropsko komisarko. Spomnimo še, da je podpredsednica Evropske komisije Jourova javno podprla vladni Zakon o Radioteleviziji Slovenija, ker naj bi ta predstavljal pomemben korak za svobodo medijev. Maja 2023 je Ustavno sodišče Republike Slovenije odpravilo začasno zadržanje novele zakona, o vsebini pa do danes še vedno ni odločilo.

Tako je junija 2023 lahko začel delovati novi Svet RTV Slovenija in uprava zavoda. Za predsednika sveta so izvolili Gorana Forbicija, ki prihaja iz nevladnega sektorja. Spremljali smo lahko čistko na vodilnih mestih in šikaniranje vseh zaposlenih, ki so v času vlade Janeza Janše prišli do zaposlitve na javnem zavodu oziroma do vidnih položajev. Spomnimo, da so morali nekateri zaposleni celo na urgenco UKC Ljubljana. Številni sodelavci so dobili odločbe za čakanje na delo in prepoved dostopa na delovno mesto. Novo vodstvo RTV Slovenija se je še posebej zneslo nad novinarji ukinjene oddaje Panorama, ki je sicer v tistem času edina beležila naraščanje gledanosti. Najprej jim je vročilo odpovedi delovnega razmerja, v podpis pa ponudilo nove pogodbe, znižane za deset plačnih razredov.

Kljub aktivnemu delu pri »čiščenju janšistov« se je kmalu izkazalo, da je novo vodstvo nesposobno in očitno ni »v harmoniji« s Svetom RTV Slovenija. Decembra 2023 je tako odstopil član uprave RTV Slovenija Simon Kardum, sledilo je še več odstopov, med drugim tudi predsednika uprave Zvezdana Martiča in člana uprave Andreja Trčka. Nekaj časa smo se tako upravičeno spraševali, ali sploh imamo delujoče vodstvo RTV Slovenija. Nova predsednica uprave RTV Slovenija je septembra postala dotedanja vršilka dolžnosti na tej funkciji Natalija Gorščak.

Nesposobnost vodstva RTV Slovenija se je pokazala tudi skozi finančno (ne)upravljanje javnega zavoda. Tako je morala vlada poseči in pomagati zavodu. S sklepom je decembra 2023 prerazporedila pet milijonov evrov za sofinanciranje radijskih in televizijskih programov za italijansko in madžarsko narodno skupnost v okviru Radiotelevizije Slovenija, še deset milijonov evrov jim je namenila za letošnje leto.

A to ni bilo in še vedno ni dovolj. Po sestanku z vodstvom RTV Slovenija avgusta letos je vlada potrdila odlok o desetodstotnem zvišanju RTV-prispevka. To pomeni, da se bo višina RTV prispevka s prvim januarjem 2025 s sedanjih 12,75 evra dvignila na 14,02 evra. Čeprav so bili do tega ukrepa zadržani na Ministrstvu za finance pod vodstvom Klemna Boštjančiča, so na seji vlade za dvig RTV prispevka glasovali vsi ministri.

Poleg odloka o zvišanju RTV prispevka je vlada brez glasu proti sprejela tudi izhodišča za spremembo Zakona o Radioteleviziji Slovenija. »Vsi skupaj se zavedamo, da financiranje ni edina težava RTV Slovenija, ampak da bodo potrebne tudi organizacijske spremembe,« je takrat poudarila ministrica za kulturo dr. Asta Vrečko. Po njenih besedah so se za dvig RTV prispevka odločili po dolgotrajnih pogovorih, pri tem pa so upoštevali, da so se stroški RTV Slovenija v zadnjih 12 letih povišali. Spremembe Zakona o Radioteleviziji Slovenija naj bi vlada po napovedih ministrice obravnavala še letos. S temi dejanji se tako vedno bolj izkazuje, da je zakon, ki so ga vladajoči prodajali kot rešitev, očitno problematičen. Ali pa so problematični politično nastavljeni vodilni, ki pod krinko depolitizacije brišejo še zadnje kakovostne oddaje, prispevke, novinarje ...

Zadnji primer, ki kaže na izrazit političen prevzem RTV Slovenija in prevlado enoumja, je prepoved intervjuja še pred samim snemanjem. Polona Fijavž, odgovorna urednica informativnega programa, je namreč prepovedala intervju z Uršo Cankar Soares, koordinatorico Pohoda za življenje, rekoč, da ni primerna za žanr intervjuja. Še več, voditelj oddaje Jože Možina je povedal, da je odgovorna urednica celo dejala, da intervjuja ne bo dovolila, ker da ima Cankar Soaresova stališča, ki so v nasprotju z Ustavo Republike Slovenije. Sprašujemo se, ali Fijavževa ne pozna 39. člena ustave, ki vsakomur v Republiki Sloveniji zagotavlja svobodo izražanja: »Zagotovljena je svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Vsakdo lahko svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja.« RTV Slovenija pa je dolžna gledalce in poslušalce informirati o vseh vidikih in stališčih določene tematike. Na to potezo so se odzvali v več organizacijah. Združenje novinarjev in publicistov je odločitev označilo za škandalozno in z novinarskega stališča nedopustno. »S tem je na javni televiziji odprla polje diskriminaciji, novim delitvam in razlikovanju na naše in vaše,« so zapisali in še: »Odločitev odgovorne urednice Polone Fijavž, da poseže v avtonomno uredniško odločitev Jožeta Možine, predstavlja nedopusten madež najmanj na dveh neodtujljivih in ustavno zagotovljenih pravicah enakosti pred zakonom in svobodi govora. Krši tudi pravico javnosti do obveščeniosti. Toliko bolj, ker je odgovorna urednica vanju posegla vnaprej, še preden bi oddajo lahko vsebinsko ocenila.« Fijavževo so pozvali k odstopu. V Zvezi organizacij civilne družbe Slovenije so prav tako izrazili zgroženost nad »dejstvom, da RTV Slovenija prepoveduje novinarju dr. Jožetu Možini, da opravi intervju z Uršo Cankar Soares, koordinatorico Pohoda za življenje, ki se je pred kratkim odvijal v Kopru, Mariboru in Ljubljani, o čemer je RTVSLO poročal izjemno manipulativno. S takšno prepovedjo je urednica Polona Fijavž s samovoljno odločitvijo in z njo tudi RTVSLO očitno kršila dve z Ustavo RS določeni svoboščini:

1) pravico do svobode govora in

2) enakopravnost vseh oseb.

Ne razumemo, kako si lahko nek urednik javne medijske storitve v Sloveniji dovoli tak kazniv poseg v ustavno zagotovljene pravice.«

Takšna dejanja zagotovo niso v skladu z Zakonom o medijih, Zakonom o Radioteleviziji Slovenija, Statutom RTV Slovenija, Poklicnimi merili in Programski standardi. Zagotovo pa imajo tovrstna dejanja in enostranski program vpliv tudi na samo gledanost RTV Slovenija, ki je zgodovinsko nizka. Pod »depolitiziranim« vodstvom RTV Slovenija se tako dogaja najnižja gledanost osrednjih informativnih oddaj Dnevnika in Odmevov v zadnjih 60 letih.

Podatki iz maja 2024 kažejo, da je vodstvo TV Slovenija doseglo najnižjo gledanost osrednjih in najpomembnejših informativnih oddaj Dnevnik in Odmevi. Dnevnik je maja 2024 povprečno gledalo komaj 17,2 % tistih, ki so bili takrat pred malimi zasloni. Še slabše je bilo z gledanostjo Odmevov. Mnogi so bili prepričani, da nižje ne gre, a so se zmotili. Informativni program TV Slovenija je poleti zabeležil nov rekord, novo najnižjo gledanost v zgodovini.

Novi podatki kažejo, da je oddaja Dnevnik od 15. julija do 15. avgusta 2024 zabeležila komaj 4,5 % gledanost oziroma zgolj 16 % tistih, ki so bili takrat pred malimi zasloni. V povprečju si je posamezno oddajo ogledalo le še 86.000 gledalcev, kar je znatno manj kot v istem obdobju leta 2020, ko si je oddajo v povprečju ogledalo 121.000 gledalcev. Kam je padel informativni program TV Slovenija, ki smo mu davkoplačevalci v zadnjih letih namenili milijone evrov, pove podatek, da je leta 2003 oddajo Dnevnik v povprečju gledalo več kot 222.000 gledalcev, danes le še 86.000.

Še slabše rezultate so zabeležili Odmevi, ki so od 15. julija do 15. avgusta 2024 zabeležili komaj 3,3 % gledanost oziroma 13 % tistih, ki so bili takrat pred malimi zasloni. V povprečju si je posamezno oddajo ogledalo le še 62.000 gledalcev, kar je znatno manj kot v istem obdobju leta 2015, ko si je oddajo v povprečju ogledalo 137.000 gledalcev. Ob tem je potrebno upoštevati, da je gledanost oddaje poleti običajno precej višja od ostalih mesecev v letu, kar pomeni, da bo letno povprečje še nižje.

Naj ob tem še enkrat spomnimo, da ne gre za neko nepomembno ustanovo, ampak je RTV Slovenija javni zavod posebnega kulturnega in nacionalnega pomena, ki se financira iz prispevka vseh državljanov. Opravlja javno službo na področju radijske in televizijske dejavnosti, ki je določena z Zakonom o Radioteleviziji Slovenija, z namenom zagotavljanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb državljanek in državljanov Republike Slovenije, Slovenk in Slovencev po svetu, pripadnic in pripadnikov slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski, italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji ter druge dejavnosti v skladu z zakonom in Statutom RTVS ter zakonom, ki ureja področje medijev.

V Poslanski skupini Slovenske demokratske stranke menimo, da gre poleg popolne zlorabe pojma »depolitizacija« tudi za nedopustna ravnanja cenzure, šikaniranja in poseganja v človekovo integriteto in dostojanstvo ter neizpolnjevanja zakonskih obvez, zato sklic nujne seje ocenjujemo kot prioriteto Odbora za kulturo.

II. V ta namen Odboru za kulturo predlagamo, da po končani razpravi sprejme naslednje sklepe:

1. Odbor za kulturo priporoča vodstvu RTV Slovenija, da prepreči in ustavi cenzuro na RTV Slovenija ter zagotovi program, kot ga predpisujejo Zakon o Radioteleviziji Slovenija in drugi akti.
2. Odbor za kulturo priporoča vodstvu RTV Slovenija, da ustrezno zaščiti avtonomijo novinarskega dela in po enakih kriterijih obravnava vse zaposlene novinarje na javnem zavodu RTV Slovenija ter deluje v skladu z zakonsko določenimi pooblastili.
3. Odbor za kulturo priporoča Ustavnemu sodišču Republike Slovenije, da v skladu s svojimi pristojnostmi v najkrajšem možnem času odloči o pobudi za oceno ustavnosti členov Zakona o Radioteleviziji Slovenija.

V imenu predlagatelja bo zahtevo za nujno sejo predstavil poslanec **Andrej Hoivik**.

III. Predlagatelji nujne seje Odbora za kulturo predlagamo, da na sejo odbora povabite:

- dr. Asto Vrečko, ministrico za kulturo,
- Natalijo Gorščak, predsednico Uprave RTV Slovenija,
- Gorana Forbicija, predsednika Sveta RTV Slovenija,
- Ksenijo Horvat, direktorico Televizije Slovenija,
- Polono Fijavž, odgovorno urednico UPE Informativnega programa Televizije Slovenija,
- Roka Čeferina, predsednika Ustavnega sodišča Republike Slovenije,
- Matevža Tomšiča, predsednika Združenja publicistov in novinarjev,
- Društvo novinarjev Slovenije,
- dr. Jožeta Možino, novinarja,
- Andreja Grebenca, predsednika Zveze ZOCIS - Zveze organizacij civilne družbe Slovenije.


Jelka Godec
vodja Poslanske skupine SDS

PRILOGE - dostopno na:

<https://www.znp.si/domov/1-glavne-novice/589-zahtevamo-odstop-odgovorne-urednice-informativnega-programa-tv-slovenija>

<https://www.druzina.si/clanek/v-zvezi-organizacij-civilne-druzbe-zgrozeni-ob-cenzuri-na-rtv>

<https://www.domovina.je/politico-nastavljeno-vodstvo-rtv-doseglo-nov-rekord-gledanost-dnevnika-in-odmevov-padla-se-nizje-od-zgodovinsko-nizkih-vrednosti>

<https://n1info.si/novice/slovenija/vlada-potrnila-odlok-o-dvigu-rtv-prispevka-koliko-bomo-placevali-po-novem/>

Odgovor na pisno poslansko vprašanje Anje Bah Žibert v zvezi z zagotavljanjem finančnih sredstev RTV Slovenija:

<https://imss.dz-rs.si/IMiS/ImisAdmin.nsf/ImisnetAgent?OpenAgent&2&DZ-MSS-01/27b158fab015d983b33bff3ea4b595422f19caecaf09b2a67898b8692ece5cd4>

Poslansko vprašanje Alenke Jeraj v zvezi z delovanjem RTV Slovenija in odgovor RTV Slovenija:

<https://imss.dz-rs.si/IMiS/ImisAdmin.nsf/ImisnetAgent?OpenAgent&2&DZ-MSS-01/333dc75b9a17afc320a256a48099dccd6532cb8313c2b025c1934b51fad435f2>

<https://imss.dz-rs.si/IMiS/ImisAdmin.nsf/ImisnetAgent?OpenAgent&2&DZ-MSS-01/fff3df5f88d0310d9e0926aad158746707d48084ff52838b88473f896625364c>